הָיוּ כְתֻבִּים בְּתוֹרָה שֶׁבְּבֵית הַבַּד, שֶׁסּוֹתְחִין בּוֹ הַזִּיתִים. וְזֶה דָּבָר שֶׁאֵי אֶפְשָׁר לְהָיוֹת, דְּאִין דֶּרֶךְ נֶחֶש לִהְיוֹת מְסוּמָר בְּגַבּוֹ. וְהָיָה צָרִיךְ לִהְיוֹת אִסּוּר בְּכָל פְּרוֹת הָעוֹלָם, וְזֶה אֵי אֶפְשָׁר, וְהַרֵּי שְׁבוּעָה שָׁוְא. אֲמַר לְעִדִּים בּוֹאוּ **וְהַעִדוּנִי**, אֲמָרוּ לוֹ הָעֵדִים שְׁבוּעָה **שֶׁלֹּא בְּנִעְדִּךָ**, שֶׁהוּא חַיָּב לְהָעִיד. (דִּיקְרֵא ה, א) "אִם לֹא יַגִּיד וְנָשָׂא עֲוֹנוֹ". וְכֵן הוּא **מִשְּׁבַע לְבִטֵּל אֶת הַמִּצְוָה**. כְּגוֹן שֶׁנִּשְׁבַּע **שֶׁלֹּא לַעֲשׂוֹת סֻכָּה, וְשֶׁלֹּא לִטֹּל לוּלָב, וְשֶׁלֹּא לְהָנִיחַ תְּפִלִּין, זוֹ הִיא שְׁבוּעַת שָׁוְא שֶׁהִזְהִיר לָנוּ עַל דְּזוּנָה** שֶׁאֵינוֹ מִכּוֹנָה בְּזֵרוֹן, חַיָּב **מִכּוֹת, וְעַל שְׁגִגָּתָהּ**, כְּגוֹן שֶׁלֹּא יָדַע שֶׁיֵּשׁ מִצְוַת תְּפִלִּין אוֹ סֻכָּה. **פִּטּוּר**. (וַיִּקְרָא) **מִשְּׁבוּעָה שֶׁאוֹכֵל כֹּכָּר זוּ**, וְאַחַר כָּךְ אָמַר **שְׁבוּעָה שֶׁלֹּא אוֹכַלְנָה. הָרִאשׁוֹנָה** נִקְרֶאת **שְׁבוּעַת בִּטּוּי**, שֶׁנִּשְׁבַּע לְאָכְלָה, **וְהַשֵּׁנִית** נִקְרֶאת **שְׁבוּעַת שָׁוְא**, שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁלֹּא יֹאכְלֶנָּה. **אֲכָלָה, עָבַר עַל שְׁבוּעַת שָׁוְא, לֹא אֲכָלָה, עָבַר עַל שְׁבוּעַת בִּטּוּי**. וְגַם אֹשְׁבוּעַת שָׁוְא. דְּכְתִיב שֶׁנִּשְׁבַּע שֶׁיֹּאכְלֶנָּה, הֲרֵי מְצָאָהּ לְאָכְלָה. וּכְשֶׁחִזֵּר וְנִשְׁבַּע שֶׁלֹּא יֹאכְלֶנָּה, הֲרֵי נִשְׁבַּע לְבַטֵּל אֶת הַמִּצְוָה. וּמִשְּׁעָה שֶׁנִּשְׁבַּע הוּא עוֹבֵר וְאִפִּילּוּ קוּם הַשְּׁבוּעָה. וְאָמְרִינָן בִּירוּשַׁלְמִי דְּאָמְרִינָן לֵיהּ שֶׁיֹּאכְלֶנָּה, דְּמִוֹתֵב לְעָבֵר עַל שְׁבוּעָה לֵיהּ. וְאָמַר, וְאָבֵר עַל שְׁנֵי שְׁבוּעוֹת. מִשְּׁנָה זֹאת שְׁנוּיָה לְהִשְׁמִיעֵנוּ מִשּׁוּם שֶׁדִּין שְׁבוּעַת הָעֵדוּת אֵינָהּ נוֹהֶגֶת רַק בִּכְשֵׁרִין (הָעֵדוּת, כִּדְמְפָרֵשׁ בְּפֶרֶק ד. **י**) **שְׁבוּעַת בִּטּוּי נוֹהֵג בָּאֲנָשִׁים וּבַנָּשִׁים, בְּרוֹחֹקִין וּבְקְרוֹבִין**. הֵינוּ שֶׁאָמַן לְפָלְגֵי יוֹרְדֵי רְחוֹק אוֹ קְרוֹב, **בִּכְשֵׁרִים לְהָעִיד, וּבִפְסוּלִין לְהָעִיד, בְּפִנְיֵי בֵּית דִּין וְשֹׁלֵא בְּפִנְיֵי בֵּית דִּין**. וְדַוְקָא **מִפִּי עַצְמוֹ**, הֵינוּ כְּשֶׁנִּשְׁבַּע מֵעַצְמוֹ, אֲבָל הַשְּׁבִיעוּהוּ אֲחֵרִים לְאָמַר אָמֵן, פְּטוּר, דְּאָמַן עָנָה אָמֵן הֵנֵי כְּנִשְׁבַּע מִפִּי עַצְמוֹ. כְּדִלְקַמָּן מִשְׁנָה יא, דְּכְתִיב (במדבר ה, כב) "וְאָמְרָה הָאִשָּׁה אָמֵן אָמֵן", וְהָא דְּעוּנָה תְּרֵי אָמֵן, הוּא מִשּׁוּם גְּלוּל (תו"ד). **וְחַיָּבִין עַל דְּזוּנָה מִכּוֹת**, וְעַל **שְׁגִגָּתָהּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד**. **יא) שְׁבוּעַת שָׁוְא**, שֶׁנִּשְׁבַּע עַל אִישׁ שֶׁהוּא אִשָּׁה אוֹ לְהֵיפֶךְ. **נוֹהֶגֶת בָּאֲנָשִׁים וּבַנָּשִׁים, בְּרוֹחֹקוֹת וּבְקְרוֹבוֹת, בִּכְשֵׁרוֹת לְהָעִיד, וּבִפְסוּלוֹת לְהָעִיד. בְּפִנְיֵי בֵּית דִּין וְשֹׁלֵא בְּפִנְיֵי בֵּית דִּין, וּמִפִּי עַצְמוֹ**. וְחַיָּבִין עַל דְּזוּנָה מִכּוֹת וְעַל שְׁגִגָּתָהּ קָרְבָּן עוֹלָה וְיוֹרֵד. **אַחַת זוֹ וְאַחַת זוֹ** בֵּין שְׁבוּעַת שָׁוְא וּבֵין שְׁבוּעַת בִּטּוּי. **מִמִּשְׁבַּע מִפִּי חֲבֵרַי כְּיצַד. אָמַר לָהֶם מִשְּׁבַע לִי, אֲנִי יוֹדְעִים לְךָ עֵדוּת. אַחַת זוֹ וְאַחַת זוֹ** בֵּין שְׁבוּעַת שָׁוְא וּבֵין שְׁבוּעַת בִּטּוּי. **אֲבָל לֹא אֲכָלְתִּי הַיּוֹם. הַמִּשְׁבַּע מִפִּי חֲבֵרַי כְּיצַד. אָמַר לָהֶם אֲכָלְתִּי הַיּוֹם, מִשְׁבִּיעֵנוּ אֲנִי אֲנַחְנוּ יוֹדְעִים לְךָ עֵדוּת, וּבְמַמְזִיר חַיָּב מַלְקוֹת.**

לְשִׁנּוּיִים הֲרֵי שְׁבוּעַת שָׁוְא.

פרק ד א) שְׁבוּעַת הָעֵדוּת, שְׁבוּעָה שֶׁהָעֵדִים נִשְׁבָּעִים, בְּדִמְפָרֵשׁ לְהַלָּן,

הַשְּׁבוּעָה **נוֹהֶגֶת בָּאֲנָשִׁים, וְלֹא בַּנָּשִׁים**, דִּכְתִיב (וַיִּקְרָא ה, א) "וְהוּא עֵד" בְּרֵאוּי לְהָעִיד, וְנָשִׁים אֵינָן רְאוּיוֹת לְהָעִיד. דִּכְתִיב (דברים יט, יז) "וְעָמְדוּ שְׁנֵי הָאֲנָשִׁים". **בְּרוֹחֹקוֹת וְלֹא בְּקְרוֹבוֹת**. דִּכְתִיב (שם כד, טז) "לֹא יוּמְתוּ אָבוֹת עַל בָּנִים", בְּעֵדוּת בָּנִים, וְהוּא הַדִּין בְּשֹׁאֵר קְרוֹבִים. **בִּכְשֵׁרוֹת לְהָעִיד, וְלֹא בִּפְסוּלוֹת לְהָעִיד**, כְּגוֹן חֲרֵבִי מִיתוֹת וּמַלְקוֹת, דְּנִזְקְקוּן אַף עַל פִּי שֶׁאֵינוֹ חַיָּב בְּהַשְׁבָּחָה, פְּסוּל לְעֵדוּת, דִּכְתִיב אִקְרוּ רְשָׁעִים, וּכְתִיב (שמות כג, א) "אַל תָּשֶׁת יָדְךָ עִם רָשָׁע לִהְיוֹת עֵד".

יכולים לְחַזֵּר וּלְהוֹדוֹת. כֵּיוָן שֶׁכְּבָר הֵגִידוּ שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים לוֹ שׁוּם עֵדוּת, שׁוּב אֵינָם חוֹזְרִים וּמְגִידִים, וְאֲפִילּוּ לְכָפּוֹת. כָּל הַשְּׁבוּעוֹת הָיוּ לְבַטָּלָה, דְּלֹא נִחְשְׁבוּ שְׁבוּעַת הָעֵדוּת לְשֶׁקֶר שֶׁהִגִּידוּ שֶׁאֵינָם יוֹדְעִים, וְעַיֵּן בְּרַשִׁ"י. כְּדֵי דִּבּוּר, **שֶׁיִּנְקֹם חַיָּבִין.** וְאִם כְּפָרוּ **בְּזֶה אַחַר זֶה, שֶׁהָיָה יוֹתֵר מִכְּדֵי לְהָעִיד, אַחַת לְשֵׁנִי, רִאשׁוֹן וְשֵׁנִי**, שֶׁרּוּבָא כְּפַר בְּשֵׁעָה שֶׁהָיוּ שְׁנַיִם עֵדִים, **וּשְׁאֵינוֹ פְּטוּר**, דְּבִשְׁעָה שֶׁכָּפַר הַשֵּׁנִי כְּבָר לֹא הָיְה כְּמוֹ עֵדוּת שָׁלֵמָה, כֵּיוָן שֶׁרּוּבָא יְחִידִי. **כְּפַר אַחַד וְהוֹדָה אַחַד, הַכּוֹפֵר חַיָּב.** וְאֲפִילּוּ הוּא הַשֵּׁנִי, כֵּיוָן שֶׁהָרִאשׁוֹן לֹא בִּטֵּל הָעֵדוּת, עַיֵּן תּוֹרִ"ט. **זֶה שִׁתּוּי כִּתְּי עֵדִים, כְּפָרָה כָּתָּם הָרִאשׁוֹנוּת, אַחַר כָּךְ כְּפָרָה כָּתָּם הַשֵּׁנִיּוּת, שֶׁתִּיקוּן חִיבּוּרוֹת, מִפְּנֵי שֶׁהָעֵדוּת יְכוֹלָה לְהִתְקַיֵּם בְּשִׁתּוּיֵהֶן**. וּבְגֵמָרָא שְׁנִיָּה כְּגוֹן שֶׁהָיוּ הָעֵדִים שֶׁל כַּת שְׁנִיָּה קְרוֹבִים בְּשִׁוּתֵיהֶן לְבַעֲלֵי הַדִּין, וְהָיוּ בְּשִׁוּתֵיהֶן וּוֹסְסוֹת, וְקָא מִשְׁמַע לַן כֵּיוָן דְּהִשְׁתָּא עֲדַיִן לֹא מָתוּ, הֲרֵי הֵן פְּסוּלִין לְהָעִיד, נִמְצָא שֶׁלֹּא הָיְתָה שָׁם בְּשִׁעַת כְּפִירָה אֶלָּא כַּת אַחַת. וּלְפִיכָךְ חִיבְּנָהּ. וְהַתָּם מִשְׁמַעְיָנוּ בְּמִשְׁנָה זֹאת, דְּאֲפִילּוּ דְּקַיְמָא לַן רַב וּוֹסְסוֹת לְמִיתָה, כֵּיוָן דְּהִשְׁתָּא לֹא שְׁכִיב, אֵינוֹ רְאוּיָ לְהָעִיד, דְּהוּגוֹסֶס הֲרֵי הוּא כְּחֵי לְכָל דְּבָרָיו. וְהַתָּם אוֹמֵר מִפְּנֵי שֶׁהָעֵדוּת יְכוֹלָה לְהִתְקַיֵּם בְּשִׁתּוּיֵהֶן, שֶׁאַחַר שֶׁמָּתוּ הַנְּשִׁים אֵינוֹ כְּפָרוּ כַּת שְׁנִיָּה. **ד)** אָמַר לְשֵׁנִי עֵדִים **מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם לֵךְ אֵלּוּ לְאֵלּוּ אֵינוּ יוֹדְעִים לְךָ עֵדוּת**. אֲבָל הַשְּׁבוּעָה **שֶׁאֵין אֲנוּ יוֹדְעִים לְךָ עֵדוּת, אֵינוֹ חַיָּב**. אֶלָּא **בְּפִנְיֵי בֵּית דִּין וְהוּזְרוּ, פְּטוּרִין**. שֶׁאֵין בְּקִבְּרָן הַזְהָרָה, **חַיָּבִין עַל כָּל אַחַת וְאַחַת**, כֵּיוָן שֶׁהַזְהָרָה חוּץ לְבֵית דִּין אֵינָהּ מוֹנָעַת שֶׁלֹּא לְחַזֵּר וּלְהָעִיד, וְלָכֵן הָוֵה הַכְּפִירָה עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וַאֲפִילּוּ לְרַבָּנָן דְּתַמְשָׁה בְּעֵדוּת אֶחָת שֶׁל שְׁנַיִם, בְּבֵית דִּין, אֶפְשָׁרָה קָפִיד אֶלָּא אַשְׁבּוּעָה. דְּאִם כְּפָרוּ בְּבֵית דִּין חַיָּבִין. וְאִם הַשְּׁבוּעָה שֶׁהָיְתָה חוּץ לְבֵית דִּין. חַיָּבִין. **וְאִם הַשְּׁבוּעָה שֶׁאֵינוֹ אֲנִי יוֹדְעִים לְךָ אֵינוֹ חַיָּב**. אֶלָּא **בְּפִנְיֵי בֵּית דִּין וְהוּזְרוּ, פְּטוּרִין**. שֶׁאֵין בְּקִבְּרָן הַזְהָרָה, **וּבְאוּ לְבֵית דִּין וְהוּזְרוּ, פְּטוּרִין**. שֶׁאֵין בְּקִבְּרָן הַזְהָרָה, **חַיָּבִין עַל כָּל אַחַת וְאַחַת**, דְּאָמַר לְהוּ (שם ה) "וְהָיָה כִּי אָשֵׁם לְאַחַת מֵאֵלֶּה". לְחַיֵּב עַל כָּל אַחַת וְאַחַת, כֵּיוָן דִּכְפִירָה חוּץ לְבֵית דִּין אֵינָהּ מוֹנַעַת לְחַזֵּר וּלְהָעִיד, וְלָכֵן הָוֵה הַכְּפִירָה עַל כָּל אַחַת וְאַחַת. וַאֲפִילּוּ לְרַבָּנָן דְּתַמְשָׁה בְּסַהֲדֵי דְּאִין בְּבֵית דִּין, אֶפְשָׁרָה קָפִיד וְלֹא אַשְׁבּוּעָה. דְּאִם כְּפָרוּ בְּבֵית דִּין חַיָּבִין. וְאִם הַשְּׁבוּעָה שֶׁהָיְתָה חוּץ לְבֵית דִּין. חַיָּבִין. **וְאִם הַשְּׁבוּעָה שֶׁאֵינוֹ אֲנִי יוֹדְעִים לְךָ אֵינוֹ חַיָּב**. אֶלָּא **בְּפִנְיֵי בֵּית דִּין וְהוּזְרוּ, פְּטוּרִין**. שֶׁאֵין בְּקִבְּרָן הַזְהָרָה, **וּבְאוּ לְבֵית דִּין וְהוּזְרוּ, חַיָּבִין עַל כָּל אַחַת וְאַחַת**. אֲמָרוּ לָהֶם **מִשְׁבִּיעַ אֲנִי עֲלֵיכֶם שֶׁהֵיכָא שֶׁאֵינוֹ אֲנִי יוֹדְעִים לְךָ עֵדוּת, שֶׁתְּבוּאוּ אֵצְלִי וְאוֹדִיעַ לְכֶם עֵדוּ